

Секція архітектури будівель і споруд

УДК 711.436

*Т. Ю. Кузьменко, асистент
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка*

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПАНУВАЛЬНУ ОРГАНІЗАЦІЮ ПРИМІСЬКИХ СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ

Функціонально-планувальна організація приміських сільських поселень (ПСП) в умовах соціально-економічних трансформацій набуває певних змін. Системне дослідження цих трансформацій обумовлює урахування факторів та умов, що на них впливають. В сучасній містобудівній науці відомі дослідження й публікації Л. М. Авдотьїна, Н. М. Дьоміна, Г. І. Лаврика, В. І. Фролова [1,2] та інших авторів. Проте на функціонально-планувальна організація ПСП має певні особливості, що обумовлює визначення найбільш пріоритетних факторів впливу.

Містобудівні системи різного ієрархічного рівня, в тому числі і ПСП за Г. І. Лавриком [1], є демоекосистемами, що включають природні й антропогенні елементи. Природне середовище життєдіяльності населення впливає на нього своїми факторами і обумовлює необхідність створення штучного середовища – ПСП, яке забезпечує умови захисту людини. Населення (Н) впливає на природне середовище (П) і перетворює його відповідно до своїх потреб за допомогою штучного середовища (Ш). У взаємодії з природою саме людина визначає тактику і стратегію “поведінки” демоекосистеми.

ПСП як демоекосистема з ієрархічною структурою перебуває під впливом факторів, що також мають ієрархію, поділяючись на зовнішні і внутрішні. Зовнішніми є фактори, що впливають на систему і не пов’язані з нею зворотнім зв’язком, тому дія цих факторів має для системи “директивний” характер. Внутрішніми є фактори, що являють собою причини системної взаємодії елементів структури, зв’язаних між собою прямими і зворотними зв’язками. Зовнішні фактори поділяються на три групи:

- Фн – фактори, що визначаються науками про населення;
- Фш – фактори, що визначаються науками про штучне середовище;
- Фп – фактори, що визначаються науками про природу.

Внутрішні фактори визначають функціонування і розвиток ПСП у межах тих обмежень, що обумовлені зовнішніми факторами, при цьому

фактори вищого рівня ієрархії служать обмеженнями при формуванні факторів нижчого рівня (таблиця 1).

Таблиця 1. Фактори, що впливають на розвиток демаєкоєистем [1]

Фактори	
Зовнішні	Внутрішні
Демографічні Соціальні Економічні	Створення соціально-необхідних умов Забезпечення умов переміщення населення Забезпечення умов зайнятості населення Функціональна структура виробничої та невиробничої сфер
Науково-технічні Сфери виробництва Сфери споживання	Конструктивно-технологічні рішення штучного середовища Розміщення матеріальних об'єктів виробництва та споживання Розміщення комунікацій Ефективність капіталовкладень
Кліматичні Топогеологічні Природні ресурси	Захист від негативних факторів зовнішнього середовища Території ландшафтів для виробництва і споживання Природні ресурси для виробництва і споживання Охорона природи

Дослідженням досвіду проектування та аналізом натурних обстежень ПСП виявлено, що на формування їх функціонально-планувальної організації впливають групи факторів: соціальних, економічних, науково-технічних, містобудівних, природно-кліматичних. Проведений аналіз усієї сукупності факторів виявив, що на функціонально-планувальну організацію різних типів ПСП, найбільший вплив мають містобудівні, соціально-демографічні, транспортно-міграційні та природно-рекреаційні фактори. З містобудівних факторів – відстань до міста-центру, розміщення відносно транспортних коридорів; із соціально-демографічних – віковий склад населення, наявність вільних трудових ресурсів, кількість працюючих в місті-центрі та у ПСП, наявність об'єктів виробництва тощо, із природно-рекреаційних – наявність та кількість природних та рекреаційних об'єктів на території ПСП, вільних земельних ресурсів. Вплив цих факторів можна визначити кількісно за доступними статистичними показниками та порівняти їх якісно за методикою бальної оцінки території ПСП.

Література

1. Лаврик Г. И. *Методологические основы районной планировки. Введение в демаєкоєологию.*: учеб. для вузов / Г. И. Лаврик. – Белгород: БГТУ им. В. Г. Шухова, 2006 – 116 с.
2. *Методы обоснования программ устойчивого развития сельских территорий* / под ред. В. И. Фролова; СПб. гос. архит.-строит. ун-т. – СПб., 2011. – 464 с.